Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi
Yıl: 1 — 10 KURUŞ — Sayı: 6
Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul
İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4

12 Temmuz CUMA 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

Sosyalist emekçi ve köylü partisi de seçime iştirâk etmiyor

Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi reisi doktor H. Şefik Deymer imzasını taşıyan matbu bir beyanname bugün gelip geçenlere dağıtılmıştır. Bun da seçimin acele yapıldığından bahisle partinin bu seçime iştirak etmiyeceği bildirilmiştir.

Binlerce işçi açıkta

Son günlerde Parti mücadelelerile uğraşan hükûmet

Ana davayı unuttu !

Çalışma Bakanlığı şimdiye kadar hiç bir tedbir almadı

İşsizlik artmaktadır

> İşsizliğe karşı alınmış ciddi tedbirlerimiz, işsizleri gözeten, koruyan teşkilâtımız ve işsizliğe karşı sigortalarımız yoktur.

ESAT ADİL

Aylardan beri sürüklenip giden ve halkın dikkatini ana meselelerden uzaklaştıran seçim blöfleri, seçim dedikoduları yanında her gün biraz daha vahimleşen öyle meselelerimiz var ki, hemen hepsi de kendi hallerine bırakılmış gibidir. Bunlardan biri de işsizliktir.

Harb içindeki muazzam kazançlarının sona erdiğini gören sermayedar gurublar, kendilerine bu kazançları temin etmiş olan işçileri yüz üstü terk ederek teşebbüsler peşine düşmüşlerdir.

Her gün faaliyetini durduran bir müessesenin veya teşebbüs mevzuunu değiştiren bir firmanın kapatılan kapılarından sokaklara dökülen yüzlerce, binlerce işsiz ailelerin durmadan artan sefaleti hepimizi acı, acı düşündürse yeridir.

Kendini her türlü içtimaî felâketlere karşı önceden tedbirli bulundurmağı vazife sayan aklı başında her hükûmet harb sonu ekonomisini plânlaştırarak, bilhassa işsizliği önlemek veya işsizleri korumak yolunda hazırlıklı bulunur. Hükûmetimizin bu yolda, bu güne kadar yapabildikleri şeyler ancak normal zamanların gecikmiş olan içtimaî teşkilâtıdır ki, dünyanın en geri memleketleri bile bu gibi teşkilâtı çoktan kurmuş bulunuyorlar.

Çalışma bakanlığının son günlerdeki faaliyeti tembel bir ata binmiş olan jokeyin kırbaç seslerini andırmaktadır. Bugün yapılan işler vaktile yapılması gereken işlerdi.

Hükûmetler, emekçi kitleleri iktisadî kırizlere karşı korumak, onların sefaletlerini önlemekle mükelleftirler. İçtimaî felâketlerin belki en dehşetlisi olan işsizlik halk kitlelerinin karşısında bir ejderha gibi ağzını açmış, hergün yüzlerce, binlerce emekçi yurtdaşı cehennemi midesine aktarmaktadır. Bu facianın karşısında eli böğründe beklemek acaba ne yapsak ki, ne etsek ki, gibi kuru kuru hamiyet ve telaş jestleri göstermek bize, zenginin gönlü oluncaya kadar, fakirin canı çıkar darbı meselini hatırlatmaktadır.

Gerek hükûmet partisi, gerek muhalif adını taşıyan ve harıl harıl iktidar peşinde kıyametler koparan partilerden hiç karşı hazırlıklı, tedbirli ve plânlı değildirler.

Onların şimdilik büyük şehirlerin sefaleti ve geniş köylü kümelerinin ıztırabı ile meşgul olacak vakitleri de yoktur.

Bu sebebledir ki, emekçi halk kitleleri kendi kurtuluşlarını yine kendi şuur ve mücadelelerinde aramalıdırlar.

Son aylar zarfında memlekette ivtisadî düzensizlik hüküm sürmektedir. Bir çok fabrika ve imalâthaneler faaliyetlerini tatil etmişlerdir. Fabrikatörler ucuz ithalat eşyasile rekabet edemediklerini ileri sürmektedirler. Harp yıllarındaki fahiş kârı elde edemiyen sermayedarlar fabrikalarını kapamak suretile sermayelerini muhafazaya uğraşmaktadırlar.

Bütün mamullerin harp yıllarında görülmemiş bir fiyata yükseldiği zamanda bile normal hayata kavuşamıyan işçiler, şimdi tamamen işsiz bulunuyorlar. Bir müddetten beri faaliyetini tatil etmiş bulunan «Kula Mensucat fabrikası» şimdiki halde işleyemiyecektir. Fabrikanın depolarında eski maliyet fiatı üzerine dokunmuş on binlerce metre kumaş stoku mevcuttur. Ayni zamanda fabrikanın elinde yüksek fiatla satın alınmış külliyetli miktarda yapağı da bulunmaktadır. Fabrika sahibleri bugünkü durum karşısında yeniden imalâta başlamanın bile, bile zararı göze almak olduğu fikrindedirler. Zaten bu büyük mensucat teşebbüsü İzmir ve İstanbuldaki teşkilâtlarını da tasfiyeye başlamış ve ilk olarak satış mağzaları kapanmıştır. Kula Mensucat fabrikasının kumaş imalini durdurması ile Kulada bin işçi açıkta kalmıştır. Bunların durumları ile ilgilenmesi gereken Çalışma Bakanlığı henüz hiç bir teşebbüste bulunmuş değildir. Memleketin sanayi faaliyetini yakından kontrol ve tanzimi gereken Ekonomi Bakanlığının da henüz her hangi bir hareketi de yoktur.

Garbi Anadolunun en büyük mensucat fabrikalarından biri olan Kula'nun bu durumu bir istisna değildir. Uşak mensucat fabrikaları da gece işlerine son vermişlerdir. Bu fabrikaların da ellerinde külliyetli stokları mevcuttur.

Bursada da gece işinde çalışan işçilere yol verilmiş bulunmaktadır. Zincirleme bir durum olan bu kriz hali, yapağı müstahsil ve tacirine de sirayet etmiştir. Yapağı fiatları günden güne düşmektedir. Bütün bunlara sebep olarak tacir, son zamanlarda fazla miktarda kumaş ithal edilmiş olmasını ileri sürmekte ve hükûmetin yerli imalâtı korumadığı tezini gütmektedir. İkinci olarak Devlet mamulâtının, bilhassa yerli mallardaki tenzilâtında fiatlar üzerinde mühim rolü olmuştur.

Ticari hayatta istikrarsız, hatta birbirini nakzeden prensiblerin tatbiki bir taraftan sanayiin durmasına sebeb olurken diğer yandan işsizliği doğurmakta ve ekonomik hayatı karanlığa sevk etmektedir.

PARİSTE
Dış bakanlarının son toplantısı

Londra, 11 (R.) — Dört dış bakanı bugün toplanmışlardır. Almanya meselesinde hiç bir anlaşmaya varmamışlardır. Konferans bugün son toplantısını yapacaktır.

Vaşington, 11 (A.A.) — Paris'te 21 milletin iştirâk edeceği sulh konferansının 29 temmuzda toplanmasına dair elde edilen başarı Amerikan basın ve radyosunca yorumlanmaktadır. Bu yorumlardan bazıları aşağıdadır:

Dallas Morning news:

21 millet tasdik için değil tasvip için davet edilmiştir. Tasvip ise müzakere neticesinde karar almağı istilzam eder.

Newyork sun:

(Devamı 4 üncüde)

Ankara Valisinin şüpheli ölümü

Valinin bir cinayete kurban gittiği söyleniyor

Ankara 11 (Gerçek) — Ankara vâli ve belediye reisi Nevzat Tandoğan'ın ölümü etrafındaki söylentiler devam etmektedir. Nevzat Tandoğan'ın intiharı için ciddi bir sebebin bu [illegible] sebebinin de henüz çözülmemiş olması, Nevzat Tandoğan'ın bir cinayete kurban gittiği hakkındaki ihtimali kuvvetlendirmektedir.

İstanbulda dinlenen şahitler

Ankara cinayeti muhakemesinde Boluda istinabe suretiyle İstanbul 2 inci ağır ceza mahkemesinden dinlenilmelerine karar verilen maktul doktorun babası İsmail Arzan, Reşidin arkadaşı Füruzan ve gazeteci [illegible] lınmıştır.

Mahkemede İsmail Arzan, Zeki Tükel'i hiç görmediğini ancak mahkemede tanıştığını söylemiş, Zeki de kendisiyle görüştüğünü, hattâ maktul doktoru da tanıdığını söylemiştir.

Tutulan yazıtlar Bolu mahkemesine gönderilecektir.

İki Parti de gayri meşru propagandalara başladı

M. Kalkınma Partisi içişleri Bakanlığının hareket tarzını anayasaya aykırı buluyor

Cumhuriyet Halk Partisi propagandıcıları nihayet millet vekili oluyorlar

Cumartesi günü İstanbula gelecek olan Mareşal Fevzi Çakmak

Gerek C. H. P. ve gerekse D. P. gayrî meşru şekilde seçim propogandalarına başlamıştır.

Bu arada her iki parti de banka, fabrika ve imalathane gibi toplulukların bulunduğu müesseselerin partizan veya sempatizm olan müdürleri vasıtasile memur ve işçilere tesir etmektedirler.

Propaganda otomobiline lâstik veriliyor

Evvelki gün, seçim mücadelesine şahit olan Adapazarında yeni bir hâdise daha olmuştur.

Demokrat Parti İstanbul İl idare heyeti başkanı Kenan Öner'in iddia ettiğine göre, burada, C. H. P. nin propagandasını yapmak için propagandacıların bineceği plâkasız bir otomibile 4 yeni lâstik verilmiştir. Hâdise Adapazarında büyük bir dedikoduya sebep olmuştur.

ANAYASAYA AYKIRI

Demokrat Parti merkezinin dün yayınladığı beyanname M. K. P. tarafından da tasvip edilmiştir. Bu hususta M. K. P. sözcüsü Nurettin Ardıçoğlu şunları söylemiştir:

«— İçişleri Bakanlığı takip etmekte olduğu hareket tarzında hakikaten haksızdır. Bu haksızlık anayasaya da aykırı düşmektedir. İçişleri Bakanlığının bu kötü yoldan vaz geçmesini temenni ediyoruz.»

Bir kaç güne kadar İstanbula gelecek olan Celâl Bayar

Celâl Bayar
İstanbula geliyor

Demokrat Parti Lideri Celâl Bayar'ın yarın veya bugün İstanbula geleceği söylenmektedir. Demokrat Parti İstanbul şubesi bu haberi teyit veya tekzip etmemiştir.

Partiler arasında
Koalisyon

Gazetemizin dünkü sayısında da yazdığımız gibi İşçi ve Çiftçi, vatan için ve sosyal demokrat partileri seçime C. H. P. birlikte girmeye karar vermişlerdir. Bunlardan sosyal demokrat partisi önce M. K. P. ne müracaat etmiş, fakat oradan aldığı ret cevabı üzerine C. H. P. ne dönmüştür. Ayrıca Demokrat Parti de M. K. P. ne aynı şekilde müracaat etmiş, fakat M. K. P. aynı red cevabını vermiştir.

(Devamı 4 üncüde)

Mısırda tevkifler

Ingiliz askerleri üzerine bombalar atıldı

Londra, 11 (A.A.) — Kahireden gelen haberlerde bildirildiğine göre dün, Kahirede, İngiliz kışlalarının bulunduğu yere yakın Kasr köprüsünden geçen İngiliz askerlerinin üzerine bir otomobilden bomba atılmıştır. Biri ağır olmak üzere sekiz asker yaralanmıştır. Mütecavizler kaçmışlardır.

Kahire, 11 (A.A.) — Dün gece Nasr El Nil köprüsünden bütün süratiyle geçen bir otomobilin çarpması üzerine sekiz İngiliz askeriyle bir Mısırlı polisi yaralanmıştır.

Buna benzer başka bir vaka da İskenderiyede vuku bulmuştur. Süratle giden bir otomobil çarpmak suretiyle iki İngiliz bahriye askerini yaralamıştır.

İskenderiye, 11 (A.A.) — Bu sabah bir kalabalık, donanma umumî karargâhına gitmekte olan bir İngiliz kamyonunu durdurmak teşebbüsünde bulunmuştur. Şöför, arabanın süratini ziyadeleştirmiş meçhul bir adam kamyonun üzerine sekiz bomba atmış bunlardan biri infilak ederek bir İngiliz deniz subayı ile bir İngiliz deniz erini ve iki Mısırlıyı yaralamıştır.

İskenderiye, 11 (A.A.) — Dün gece 400 den fazla polisle baskın neticesinde 15 yabancı, 18 Mısırlı tevkif edilmiş ve bunların komünist faaliyetti bulunduklarına dair bir çok vesikalar ele geçirilmiştir.

Araştırmalara devam edilmekte ve bugün de yeniden tevkifler yapılması beklenilmektedir.

Kahire, 11 (A.A.) — İskenderiye ve eyalette komünist faaliyetlerde bulunmakla şüpheli bir çok yeni tevkifler yapılmıştır. Tevkif edilenlerin çoğu üniversite talebesi, münevver

(Devamı 4 üncüde)

?

Gazetenizin 11.7.946 gün ve 5 sayılı nüshasının birinci sahife dördüncü sütununda ve çerçeve içinde (?) başlıklı çıkan bir fıkra yazısında: Ankara valisinin ölümünün intihar olarak neşredilmesine adâlet bakanlığınca [illegible] rulmakta ve bu hususta bazı mütalâalar yürütülmekte olduğu görülmüştür.

Basın K. nun 38 inci maddesinde bu gibi intihar vakalarının, gazetenin intişar ettiği mahallin en büyük mül

(Devamı 4 üncüde)

(Yollar ve meydanlarda parti propogandası yapılmıyacak) — gazetelerden —

— Acaba parti propogandası yapıyor?

İKTİBASLAR

İngiliz sosyalistleri dünyayı nasıl görürler

Yeni demokratik plânın ilk şartı, işçinin bütün teşebbüsler içinde şahsiyetini ve rolünü anlamış olmasıdır

Dünyanın bu son durumunun mesuliyetini harbin omuzlarına yükliyemeyiz, ve bu hakikati kabul ettikten sonradır ki, durumumuzu tahlil edebilir ve üzerinde fikir yürütebilmek imkânını bulabiliriz. Harp hiç şüphesiz insan, hayat ve mülk kaybının, ailelerin tarumar olmasının, tahminin fevkinde çekilen ıztırap ve mihnetlerin sebebi olmuştur, fakât ön plânda gelen asıl sebebi, yani harbin doğum sebeplerini bulmak lâzım gelirse bunu daha başka yerlerde aramak iktiza eder. Harp, cemiyetler muvazenesizliğinin had devresinin bir formül içinde tezahürüdür. Bu muvazenesizliği yaratan asıl sebep te insanlığın olgunluk devresine girmiş olmasıdır.

İkinci Dünya Harbi insanın tâbiiyetini kabul eden eski nizamın, insanın hürriyetini sağlamak istiyen yeni nizama karşı mukavemetinden doğmuştur. Alanya yeni nizamın doğumuna mâni olmaya teşebbüs etmek gibi korkunç bir mesuliyeti üzerine almıştı. O, uğrunda devasa bir emek, ince bir maharet, hudutsuz bir enerji ve en muktedir kimselerin kan ve emeklerini kullandığı bu dâvasına, «yeni nizam» ismini vermişti. Halbuki, kendi dâvasına pekâlâ yardımı okunabilecek, eski nizamın devamını istiyen, birer saf halinde sıralanmış üç kuvvetin muhalefetiyle karşılaştı. İngiliz imparatorluğu, Yahudiler ve kilise.

Almanya, rahatlarının haşmetlerinin sarılmasını istemiyen bu üç kuvvetin, dâvasını pekâlâ destekliyebileceğini takdir edememek budalalığına düştüğü gibi; onlara harbetmekten başka hiçbir çare bırakmamak katılığını göstermiştir ki daha ilk ağızda bu hareketiyle karşısında büyük bir muhalif kütle yaratmış oluyordu. Sonra ayni dar görüşle, sade Slav dünyasının değil, ayni zamanda yeni dünya nizamının kuvvetli bir unsuru olan Rusyaya hücum etti; nihayet Amerikaya kafa tutmakla da mukadderatını tayin etmiş oldu. Almanya beraberinde, hiçbir şekilde gayeleri müşterek olmayan fakat garip bir megalomaninin tesiri altında bir fantazi yolunda yürüyen İtalyayı, insanlığın ve medeniyetin henüz rüşeyminde emekliyen Japonyayı beraberinde sürükledi.

Almanyanın dünyaya yapmış olduğu yegâne hizmet insanlığa, karar vermek vaziyetini hazırlamış olmasıdır. Ya hâdiselerin peşisıra sürüklenerek egoizm, korku, ve nefsine itimat etmiyerek tâbiyet formülü içinde kuvveti elinde tutanların hâkimiyeti altında yaşamak veya ergin bir çağa yetişmiş olduğunu idarâk ederek insanlığını ve hürriyetini bulmak. Almanya başka milletlerde eksik olduğunu zannettiği dünyaya hâkim olmak, arzu ve cesaretini nefsinde bularak harekete geçti ve mevcudiyetini milletlerin üzerinde bir mevki almak vaziyetine bağladı. Neticede Almanya mağlûp edildi. İnsanlık, tarihinde verilen kararların en büyüğü olan hürriyet kararı zafer kazandı.

Şimdi bu tarihî kararın istidlâli ve zaferin neticeleriyle yüz yüze bulunuyoruz. Bugün dünyada olup bitenler insanlığın yeni oluş ve tekemmül etmekte olan statüsünün birer karineleridir. Bütün hâdiselerin tegâne mânası budur. İnsanlık kendi kendini yaratmak yolundadır. Bu sade hâdiselerin neticesi değil insanların şuurlu kararları ve böyle bir mertebeye erişmiş olmalarının mahsulüdür. Hindistandaki, Burmadaki, Cavadaki, Hindiçinideki, Suriyedeki şimal Afrikadaki millî kalkınma hareketleri, İngiltere ve Amerikadaki grevler, sadece siyasî ve iktisadî fırsat vesileleri diye izah edilemez. İnsanlığın buluğ devresine girmesinin delilleri basit - iptidaî ve câhil halkın müsavi muamele görmek hususundaki isteklerinde tezahür etmektedir.

İngiltereyi yalnız başına Al-

(Devamı 4 üncüde)

Bizim çocuklarımız

Yaş ilerledikçe insan, aldığı mesafeyi şöyle bir ölçmek için geriye bakmak ister ve sonra çocukluk hatıraları içinde yolunu sapıtıverir. Şimdiye kadar bu mes'ut çocukluk hâtıraları için neler yazılmamış ki... Okuduklarımızı hatırlarsak, bayramlar, şenlikler, yeni urbalar ramazan sofraları önümüzde sıralanıverir. Bu bolluk, bu refah gözlerimizi kamaştırır.

Geç vakit, caddelerde bir baştan bir başa koşarken gördüğüm ve alacakaranlıkta gözleri ni uğuşturarak, gazete idarehanesi kapılarında bekliyen çocuklar da acaba büyüdükleri zaman ayni hazla çocukluklarını anabilecekler mi?

Müreffeh memleketlerden aktarma ruhiyat kitaplarında, «Çocuğu sakın küçük adamla karıştırmayın o başlı başına bir varlıktır!» diye yazıldığını okumuştuk.

Onlar hangi mesut çocuklardır ki çocuk kalabilmek için cemiyet onlara geniş bir müsaade vermiştir. Şu bizim çalışan çalışmıyan ve evsiz, barksız, ba

(Devamı 3 üncüde)

Memleket Meseleleri

Tekel idaresinde yeni bir suistimal

Tekel sarayının inşaatındaki yolsuzluklar hakkında tahkikat açıldı

Bundan birkaç ay önce Tekel Genel Müdürlüğü teşkilâtında kopan fırtına ve bunun neticesi olan müfettiş akını henüz dinmemiştir. Teşkilâtın birçok şubelerinde teftiş ve sorgular devam ederken, haber aldığımıza göre halen İstanbuldaki Tekel Genel Müdürlüğünde yeni bir tahkikat dosyası kabarmaktadır. Tahkikat projektörleri inşaat şubesine çevrilmiş olup, curetle bir kalemin yazdığı bu melodramda primadonna rolü, inşaat şubesinin eski şefi Rıza Duna tarafından büyük bir maharetle başarılmıştır. Samsundaki Tekel deposunda yapılan tahkikat neticesi Bakanlık emrine alınan Rıza Duna, artık sahneden çekilmiş bulunuyor. Fakat bıraktığı derin izler unutulacak gibi değil..

Tekel Genel Müdürlüğü inşaat şubesindeki tahkikatı idare eden ve bilfiil çalışan mühendisler, her gün yakaladıkları yeni ip uçları, deliller ve karşılaştıkları suiistimallerin dehşeti karşısında hayretler içinde kalmaktadırlar.

Şube şefliği sırasında eski Bakan Suat Hayri Ürgüplü ile arası pek iyi olan Rıza Duna, bu samimiyet ve mahremiyeti o kadar ileri götürmüştür ki, eski Genel Müdür Hurrem Seren'in dahi tasdikından geçmeyen bir sürü evrak ve yazı ile Bakanla hususi surette ve Bakanlığı ilgilendiren mevzular etrafında, Genel Müdürlük başlığını taşıyan kâğıtlarla mütemadiyen muhabere etmiştir. Bu kâğıtlarda yazılı hususat Genel Müdürlük makamını doğrudan doğruya ilgilendirdiği halde, acaba Rıza Duna ile Suat Hayri Ürgüplü neden, hususî muhabereyi tercih ediyorlardı? Kâğıtlarda yazılı malûmatın Hurrem Seren'in eline geçmesinden niçin çekiniyorlardı?

Evraklardan başlarını kaldıran müfettişler Genel Müdürlük binasını şöyle bir dolaşmaya başlayınca, neler görmüyorlar, neler?.

Fuzuli masraf kendini her yanda belli ediyor: Binbir renkli camlar o zamanki idare mekanizmasındaki mühim bir şahsın kayırdığı biri tarafından kimbilir kaça mal edilerek yapılmış?

Merdivenlere bakıyorsunuz: Hepsi mermer. Hem o derece mermer ki, üstleri değil, altları bile mermer. Niçin mermer? Belli değil.. Yahut da belli!..

Bu aralık hesaplar biraz karıştırılınca, çok ilgi uyandırıcı noktalarla karşılaşılıyor. Meselâ, eski binadan elde edilen döşeme tahta ve mermerleri bu yeni binada kullanılmış. Güzel.. Peki harcandığı anlaşılamıyan döşeme malzemesi satın alınmış.. Onlar nerede? Uçtu.., Uçtu...

Binayı dolaşan müfettişler bir alçı işinin önünde durup, alçıyı şöyle bir tutuyorlar. Alçı, parça parça olup, ellerinde kalıyor. Ne sihirdir, ne kerâmet!..

İşte bu aralık teftiş heyetinin kulaklarına gelen haberler çok merak uyandırıcı olmaya başlıyor: Taksimde, Şişlide bazı apartımanlar varmış. Bu muhteşem gelir kaynaklarının sahipleri de (sözüm meclisten dışarı) inşaat şube ve işiyle ilgili bazı kimselermiş!..

Bu sırada yeni bir haber daha geliyor ve hepsinin üzerine tuz biber ekiyor: Geçen sene Tokatlıyan salonlarında bir düğün olmuş. Şampanyalar su misali akmış. Büfeler dolup taşmış, davetliler, hayatlarında bu kadar zengin bir düğün görmediklerini itiraf etmişler. Düğünü kim yapmış? diyeceksiniz. Kim olacak: Bareme tâbi aylıkçı Rıza Duna.

Tahkikat bir iki güne kadar bitirilip, netice Bakanlığa sunulacak.

Yalnız şurasını kaydetmek faydalı olur ki, birçok kimselerin iddia ettikleri gibi barem usulü o derece kötü birşey olmasa gerek. Liyakatli kimselerin baremden âzami fayda temin edebileceklerine en güzel misal, Tekel Genel Müdürlüğü İnşaat Şubesi eski şefi Rıza Duna'dır...

Türkiye halk demokrasisine nasıl gidebilir?

Irkçı faşistler dışarda mazlum milletleri hâkimiyeti altına almağı içerde işçiyi bir zümre hesabına ezmeği gaye bilirler

İkinci Dünya Hariyle insanlık filen iki esaslı kampa ayrılmış bulundu.

1 — Faşist enternasyonalistler, ki bunlar mahalli milli yetçilik namı altında arı - beyaz ırkın hâkimiyetini iddia ederler.

2 — Halkçılar ki, bunlar deri rengine veya insanlığın ileri gidişinde henüz vazifesini ifa edip etmediğine bakmadan millî hakimiyeti terviç ederler. Faşistler ırkçıdır, emperyalistir, dışarda mazlûm milletleri hâkimiyetleri altına içerde işçiyi, köylüyü bir zümrenin hesabına ezmeği gaye bilirler. Milletler arasında üst ırk tezine, millet içinde üstün insanlık telâkkisine bağlıdırlar.

Halkçı demokratlar ise, faşistlerin aksine olarak ırkçı değildirler, emperyalizme düşmandırlar, diktatörlüğe aleyhtardırlar; insanlar arasında vâki cemiyetten irsen gelen bütün imtiyazlara aleyhtardırlar, insanlar arasında mahiyet farkı olmayıp yalnız bir derece farkı olabileceğini ve jenetik bir kusuru olmıyan her insanın muayyen bir talim ve terbiye sayesinde vasatî bir insan kültürü seviyesine ulaşabileceğini kabul ederler; tabiatin ve cemiyetin nimetlerini bir zümrenin inhisarı altında olmasını istemezler, bütün insan oğullarının kabiliyetleri ve çalışmaları nisbetinde bir hak ve hürriyete sahip olmalarını isterler.

Bugün demokratlar, Stalingrad önünde, Elâlemeynde enternasyonal faşist ordularını yendiler ve Sanfransiskoda, insanlık, kültür ve siyasî hak sahasında da faşizmi yere serdi. Türkiye cemiyetinin zarurî bir safhası olarak demokrasiler safında yer almak istemektedir.

Türkiye demokrasiler safında yer alabilmesi için her şeyden evvel: Ademi merkeziyetçi, millî kurtuluşçu, halkçı, devletçi ve inkılâpçı bir ideolojiyi kabul etme zorundadır. Zira:

Artık bugün bir kısım ülkelerin esaret altında müstemleke hayatı yaşamaları, mahallî ve küllî azlıkların ezilmesi, istismar edilmesi, kabulü caiz olmıyan bir keyfiyettir. Endenozyalıların, Azerbaycanlıların, Arapların ve orta Avrupa milletlerinin ayaklanmaları bunu isbat etmektedir. Milletlerin kurtuluşu bir zarurettir. Fakat bu mazlûm milletlerin elele verip:

1 — Emperyalizmi tam tasfiye edebilmeleri,

2 — Dahilde millî bir cemiyet kurabilmeleri.

3 — Enternasyonal emperyalizmin müstakbel bir tecavüzüne karşı durabilmeleri bakımından bu millî kurtuluşun federalist olması lâzımdır.

Türkiyenin coğrafi bakımdan bir taraftan Balkan Federasyonunu ve diğer taraftan Ortaşark Fedeasyonunu desteklemesi zaruridir. Fakat, unutmamalıdır ki bu federasyonlar hiçbir suretle emperyalist - burjuva karakterini taşımamalıdır.

İkinci esas - Halkçılıktır; istihsal vasıtaları mahdut bir zümrenin elinde kaldığı müddetçe istihsal, ferdi kalacaktır. Bu surette mahsulden muayyen bir zümre istifade edecek, çalışan sınıf daima ezilen ve idare edilen bir durumda kalacaktır. Bu ise vücudu caiz olmıyan bir keyfiyettir. Nazarî olarak meseleyi böylece tesbit ettikten sonra Türkiye mikyasında bu mevzuu kısaca incelemekte fayda vardır.

Memleketimizde kâfi bir kapital terakümü mevcut olmadığından, sanayileşmesi imkânsızdı; bu imkân mevcut olsa bile maliyet fiyatının düşüklüğünden garp fabrikalarının rekabetinden millî farikalarınb yaşamasına imkân yoktur: Bu vaziyet karşısında da tarihî, içtimaî bir takım sebepler sonunda memketimizde sanayi kurulamazsa yaşamamıza maddeten imkânsız olacaktır. Bu şeraitte yapılacak iki yol vardır.

1 — Millî sanayii kuramadığımıza göre maliyeti daha ucuza getirebilen yabancı firmalara imtiyaz vermek veya kapital noksanlığı yüzünden yapamadığımız petrol, demir, maden ve sair işletmeleri yabancılara vermek yani ters inkılâp yolu ile esarete gitmek.

2 — Paramızın noksanlığı dolayısile, para ile yapamıyacağımız bu işler için bir iş bütçesi tanzim ederek ve mahsulü oraya emek verenlere muayyen bir formül üzerinden tevzi etmek. Bu suretle sosyalist bir inkılâp yapmak.

Görülüyor ki bizde sosyolistlik, yalnızca sınıf mücadelesi ve istihsal edilen mahsulün daha âdil paylaşılmasile beraber ayni zamanda, istihsali Türkiye cemiyetinin ihtiyacını karşılıyacak bir duruma getirmek gayesini taşır. Bu suretle Türk sosyalizmi, millî kurtuluş plân - formunun temelini teşkil ettiğinden İngiliz, Fransız ve Amerikan sosyalizminden farklıdır.

Üçüncü esas - İnkılâpçılıktır. İnkılâplar mülkiyet müessesesinde yaptığı değişikliklerle ölçülür. Müesses burjuva mülkiyeti, ortaçağ mülkiyeti ve vakıfların yerine komün mülkiyeti, küçük burjuva mülkiyeti, müşterek mülkiyet, ikame etmek mali sermayeyi, taşıt vasıtalarını ve ağır sanayii millileştirmek amacındadır.

Yukarıda anahatlarını çizdiğimiz program Türkiye halkını bugünkü durumdan kurtararak refah ve saadete götürecek tek yolour.

Behçet ATILGAN

Şehir ve Yurt Haberleri

Denizde cesedi bulunan kadın bir cinayete mi kurban ?.

Dün sabah saat 9 da Kumkapı sahillerinde 20 yaşlarında bir kadın cesedi görülerek balıkçılar tarafından kıyıya alınmıştır.

Cesedin üzerinde siyah bir manto olup, vücudunun muhtelif yerlerinde yara ve bere izleri mevcuttur.

Adalet doktoru ve savcı yardımcılarından Selman Hâdise yerinde yaptıkları araştırma neticesinde ölümü şüpheli görülmüş ve ceset morga kaldırılmıştır.

Yapılan tetkikatta kadının bir cinayete kurban gittiği neticesine varılmıştır.

Kapalıçarşıda Bodrum hanında oturduğu anlaşılan kadın, evvelki akşam ağabeyile yaptığı münakaşa neticesinde fena hal de sinirlenerek geç vakit dışarıya çıkmış ve bir daha dönmemiştir.

Ancak denizde boğulmuş olarak bulunmuştur.

Adliye tahkikata ehemmiyetle devam etmektedir.

Kömür ihracatı

Haziran 946 ayı içinde Zonguldaktan 1790 ton kömür ihraç edilmiştir.

İhraç edilen kömürlerin 14370 tonu İsviçreye, 3327 tonu Fransaya, 193 tonu da Kıbrısa yönderilmiştir.

Haziran ayına nisbetle Temmuz ayı içinde ihracatın iki misli olacağı tahmin edilmektedir.

Sergi evi yapılacak

Şehrimizde inşasına karar verilen büyük sergi evi için hazırlıklar yapılmaktadır.

Harbiyede Harbiye binasının arkasındaki sahaya inşa edilecek olan sergi evi için bir plân hazırlanmıştır.

Fakat belediye bu binadan en çok sanayiciler istifade edeceği için bölge sanayi birliğinin de mütaleasını alacaktır.

APAÇIK DOSDOĞRU

Köyde dolaşmanın yasağı

ADİLOĞLU

Bu, yeni bir hâdise değildir. Demokrat Parti şeflerinin iktidarı ellerinde bulundurdukları zaman da, köylere girip çıkmak yabancılar, yani şehirliler için bir takım formaliteye bağlı idi. Köy muhtarları, şüpheli veya vesikasız şahısları hemen jandarmaya bildirmek, hattâ teslim etmekle mükellef tutulmuşlardı. O zamanlar, bu tedbir sol unsurlara karşı alınmıştı.

Bugün, Halk Partisi hükûmetinin Demokrat Particilere ve muhaliflere karşı tekrarladığı bu yasağı Celâl Bayarın protesto etmesi tarihi bir «Mendakka dukka» dır.

Biz, ne Celâl Bayar hükûmetinin vaktile, ne de Saraçoğlu hükûmetinin bugün, anayasanın tanıdığı seyahat ve ikamet hürriyetini tahdit işlerine âferin! diyecek değiliz.

Herkes bilir ki, biz, hürriyetlerin ve haklarını her ne nam altında olursa olsun kılına bile dokunulmasına tahammül gösteremeyiz. Demokrat Parti dünkü beyannamesinde, İçişleri Bakanlığının, köylerde seyahat hürriyetini formüllere ve şartlara bağlamış oluşuna hiddet ve feveran gösterdi.

Halbuki bizler, Demokrat Parti şeflerinin vaktile tahdit etmiş oldukları hak ve hürriyetlerimiz uğruna hâlâ mücadeledeyiz ve onların irtikâp ettikleri bu tarihî ve siyasî hataların sonunu hâlâ getiremedik.

Anlıyoruz ki, haklarımızı, hürriyetlerimizi ne Halk Partisine, ne Demokrat Partiye, ne de onların peyki olan partilere emanet edemiyeceğiz ve etmiyeceğiz. Kendi hak ve hürriyetlerimizi yine kendi gücümüz ve teşkilâtımızla koruyacağız.

ŞAKALAR

Sıkı mı ?

Aziz NESİN

Gazeteleri taşlanıncaya kadar Üniversitenin muhtariyeti için devamlı ve sistemli neşriyatta bulunan, hâdisenin asıl mağdurları hâdise ile Üniversitelilerin hiçbir alâkası olmadığını seksen yerde seksen defa söyledikleri halde birkaç Üniversiteli hâlâ:

— İlle (Tan) ı, (Yeni Dünya) yı biz taşladık! diye şecaat arzediyorlar.

Kâkim sanığa:

— Sen çapulcu değilsin, diyor.

Sanık diretiyor:

— Hayır: ben çapulcuyum.

Ankara Üniversitelilerinin bu harekete iştirak etmediklerini beyan eden telgrafı İstanbulun bütün gazetelerine, Ankarada Ulus, Sivasta Ülkeye gönderdikleri halde neşredilmedi. Ben o gece bu gazetelerden birinde çalışıyordum. Eğer akşam üzeri, sepetinde eli zarflı bir memur taşıyan resmî bir motosiklet bir gazetenin önünde durur, ve üzeri kırmızı çift aylı zarfı gazetenin sahibine verirse, o gazetede hiçbir şey yazılmaz veya herşey yazılabilir. Patronların kulağı kiriştedir ve her an Babıâli yokuşunu tırmanan bir motosikletin gürültüsünü beklerler.

Böyle bir zarfı aldığı halde, istediğini yazabilecek ve yazdığını neşredebilecek tek bir muharrir, tek bir gazeteci henüz çıkmamıştır. Buna rağmen bütün gazeteciler başından kuyruğuna, Ahmet Eminden Hüseyin Cahidine kadar hür ve müstakil olduklarını bar bar bağırırlar.

Bizim Argoda ne güzel tâbirler vardır. Söylenir de yazılamaz. Meselâ şu «sıkı mı» tâbiri bunlardan biridir.

Kırmızı çift aylı zarfı aldığı halde yazabilmek için sıkı olmak lâzım. Sıkı mı?

Çalışma Bakanlığının Müşavirleri çoğalıyor

Ankara, 11 (Gerçek) — Çalışma Bakanlığı kadrosunda yeni ilâvelerin yapılması kuvvetle muhtemeldir. Münhal bulunan 100 lira asli maaşlı bakanlık müşavirliğine Celâl Dinçer tayin edilmiş ve vazifesine başlamıştır.

Tünelin kayışı geldi

Amerikadan sipariş edilen Tünel kayışını getiren Eksportlayin vapuru dün akşam üzeri limanımıza gelmiştir. Tramvay ve Tünel idaresi kayışın çıkarılmasına bu sabahtan itibaren teşebbüs etmiştir. Kayış bugün çıkarıldığı takdirde bu geceden itibaren yerine takılacak ve tecrübesi hemen yapılarak Tünel seferlerine cumartesinden itibaren tekrar başlanacaktır.

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecablı

Neşriyat Müdürü: Macit Güçlü

ABONE ŞARTLARI

Türkiye		Hariç Memleketler
Senelik	2800	5400 Kr.
Altı aylık	1500	2900
Üç aylık	800	1600
Bir aylık	300	—

İlân Şartları :

Başlık maktu olarak	1000 Kr.
Birinci sayfa santimi	200
Üçüncü sayfa santimi	100
Dördüncü sayfa santimi	300

Gazetemize gönderilen yazı ve resimler neşredilsin veya edilmesin geri verilmez, mesuliyet kabul edilmez.

Basıldığı yer: STAD MATBAASI

Cağaloğlu, Türbedar Sokak No. 18

Okuduk, Düşündük ve...

Ha Hoca Ali Ha Ali Hoca

«Cumhuriyet» in yedek baş muharriri amiral Abidin Dav'er dünkü başmakalesinde, partilerin seçim propagandaları sırasında vâki polis vak'alarını anlattıktan sonra şu hâdiseyi zikrediyor:

Bura milletvekilleri kasabalarda halkla temaslar yaparlarken Orhangazideki konuşma sırasında meçhul bir ses yükseliyor: «Biz ne İnönünü istiyoruz, ne Mareşal Fevzi Çakmağı, ne de Celâl Bayarı! Kendimiz milletvekili olacağız.»

Ve ifade ettiği zihniyet bakımından da bu vak'ayı tehlikeli buluyor. Bu hâdiseden seçimlere intikal eden Dav'er şunları yazıyor:

«Partilerin seçimlerdeki başarı dereceleri, en ziyade adaylarının şahsiyetlerine bağlı olduğuna şüphe yoktur. Büyük partilerimizin esasen birbirinden pek ayrı olmıyan programları seçimlerde ikinci plânda kalmıştır. Bunun böyle olduğunu programlardan ziyade şahıslar üzerindeki tartışmalardan anlamak kabildir.»

Bu nokta üzerinde durmak lâzım. Demek iki büyük partinin programları aynidir. Değişecek olan adamlardır. Yani Alinin yerine Veli gelecek. Ha Ali Hoca, ha Hoca Ali. İşte iş böyle olunca, seçim partilerin programlarına, prensiplerine göre değil şahısların sempatilerine kalır ve B. M. M. i iş yapacak insanların değil de bir ihtiyarların akademisi haline gelir.

Büyük röportajcı Ahmet Emin Yalman dünkü Vatanın başmakalesinde yazdığı son röportajında beş altı aydır evelleye geveleye halkın önüne sürüp kaldırdığı, kaldırıp sürdüğü iki üç meseleden birine tekrar ve tekrar temas ederek:

«İktidar mevkii, kanun çerçevesi içinde kalsaydı, millî iradeye karşı saygı duysaydı, onun karşısında küçülmeği ve eğilmeği bilseydi; vatandaşlar huzur ve emniyetle rey sandığı başına giderler, kanunun emri mucibince serbest ve gizli olarak reylerini verirler, halkın kendi kendini idare etmesine ait güzel bir gidişin temelleri kurulur. Bundan sonra fâni şahıslar değil, zinde prensipler ve ölçüler umumi hayatımızın ağırlık merkezini teşkil ederdi.»

Ve yazısının sonlarında:

«Cumhuriyet Halk Partisi, dürüst, cömert, asîl, içtihada saygılı bir tavırla iptidadan ortaya çıksaydı, «şu hatalarım var, murakabesizliğin neticesidir, yeni bir yol tutacağım, milletin iradesine tâbi olacağım» deseydi, iktidar mevkiini çok kolaylıkla muhafaza ederdi.»

Diyor. Bu yazıları Ahmed Eminin makalesinde dün, evelli gün daha evelisi gün de okuyabilirsiniz. Marın da okuyacağınız bunlardır. Dağarcıkta olup biten bu.

Bu başmakalenin başlığı «Milleti anlamıyorlar» dır. Bu başlığa dikkati çekeriz.

*

UMACI HİKÂYESİ

C. H. P. nin müdafaasını yapan diplomatsız avukat Etem İzzet Benice, yine partisini müdafaa [illegible]

*«Fakat, ne yazık ki, Ermeni komitecilerin ve bütün Komünistlerin, Moskova radyosunun dış tahrikleri her gün tazelenerek gözümüz önünde serili bulunurken Demokrasi geliştirilmesi birden bire soysuzlaştırılmaya götürüldü ve içerdeki dışardaki bütün düşmanlar ve yıkıcılar kendilerine gün doğmuş gibi muhalefet partilerini destek*lemiye, avlamıya koyuldular ve kardeşi kardeşe düşman edecek bir havayı yaratıp azdırdılar.»

Millet bunları çok dinledi. Yeni havalar lâzım. Eski aile terbiyesine göre çocukları korkutmak için:

— Öcü var.

— Aman umacı var..

Diye gulyabani masalları anlatırlardı. Etem İzzet Benice, müdafaa ettiği bütün grup gibi milleti hâlâ çocuk zannediyor ve umacılardan bahsediyor. Fakat millet artık umacıları, gulyabanileri iyice farketmiştir.

FEDAİ

Bizim Çocuklarımız

(Baştarafı 2 incide)

kımsız çocuklarımızı hatırlıyarak düşünüyorum: Bunlar mı küçük adam değil... Cemiyetimiz onları vaktinden evvel oldurmuş ve tam adam haline sokmak için doğduğu gündenberi zorlamıştır. Onlar olmuş incirlere dönmüştür. Acaba Amerikan çocuk ruhiyatlarından çevrilen psikoloji kitapları bizim çocuklarımızı da içine alabilir mi diye düşünüyorum. Evet bizim çocuklarımız, halk çocukları, yalnız küçük adam değil ayni zamanda tam adam, olgun adamlardır!

★

Maliye Bakanlığından soruyoruz

HAZİNENİN BEŞ MİLYON LİRA ZARARINA SEBEP OLANLAR KİMLERDİR

Bugün ikinci yazımızı okuyacaksınız

— 2 —

Eski Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa 19/2/944 tarihinde ani olarak vefat etmişti. Paşanın hemşiresi Nimet Hanım tarafından, Lübnan hıristiyanlarından Emil Huri isminde birisile, Billy isminde Cenevreli bir protestan Cenevrede bulunan terekenin idaresi için (administrateur) tayin edilmiş ve Paşanın Türklüğü ölümü ile beraber kapatılmıştı. Cenevre konsoloshanesi, Bern sefarethanesi, terekenin idaresinde ihmal göstermişlerdi.

Uç makale halinde devam edecek olan bu yazılarda, hazineye beş altı milyon liralık miras vergisinin verilmesi için Hidiv Abbas Hilmi Paşanın tabiiyetinin nasıl değiştirildiğini okuyacaksınız. Alâkalı makamlardan hangi sebeplerle ve ne gibi menfaatler saikasile hazinenin zarara uğratıldığını soruyoruz.

Bugün bu mesele hakkındaki ikinci yazımızı okuyacaksınız.

Abbas Hilmi Paşa bünye itibarile de, menşe itibarile de, kan itibarile de, doğum yeri itibarile de aslen ve neslen Türktür. ve Türk toprağındandır.

O Türk olarak doğmuş, doğunca da kendisine Türk tabiiyeti elbisesi giydirilmiştir. Binaenaleyh; Türk tabiiyeti Paşa için muktesep bir tabiiyet değildir.

Paşa Hidivlik memuriyeti zamanında Devleti Osmaniye tabiiyetindendir. 1914 cihan harbi başladığı ve İstanbulda bulunduğu senelerde de Hidivliği İngilizlerce kabul edilmediği ve Mısıra girmesi menolunduğu zamanlarda da Türktür ve yine bir Türk olarak onun Hidivlik memuriyeti 24 - Temmuz - 1923 Lozan muahedesine kadar Türkiyede ve Türkiyenin müttefiklerince tanınmıştır.

Cumhuriyet devrinde Atatürk'ün elile kendisine bir nüfus tezkeresi ve Cumhuriyet hükûmeti hariciyesinden eline bir diplomatik pasaportu verilmiştir Paşa vefat tarihine kadar hep bu pasaportla Avrupada bir çok seyahatler yapmıştır.

Paşa ne eski Osmanlı tabiiyet kanununa göre ve ne de yeni Türk vatandaşlığı kanununa göre tabiiyetten çıkmış ve ne de çıkarılmıştır. Zaten bunlara sebepte yoktu.

Abbas Hilmi Paşa'nın vefatından sonra tabiiyetinin değiştirilmesi hukuku hususiyei düvelde hile yolunu tutmağa ve hile mülâhazasına müşabih bir keyfiyet arzeder. Bu hal tıpkı boşanma imkânı olmayan bir memlekette boşanabilmek için o memleket tabiiyetini terk edip boşanma imkânı olan diğer bir memleket tabiiyetine girmeğe ve boşandıktan sonra da boşanma imkânı olmayan memleket tabiiyetine dönmeye benzer. Hukuku hususiyeyi düvelde bir kimsenin tâbi olacağı ahkâmdan kaçınmak için hile ile kendisine daha müsait bir vaziyet ihdas ederek diğer kanunun hükmünden istifadeye kalkması, âmme intizamını muhil bir hiledir.

Abbas Hilmi Paşa'nın vefatından sonra milliyet ve tabiiyet değiştirmesi o kadar güç hattâ imkânsız bir meseledir ki; bunun küçük biraderi prens Mohammed, Ali ve oğlu Abd-el-Mü'nim ve hemşiresi Nimet hanım değil; Abbas Hilmi Paşa dahi sağlığında değiştiremezdi; çünkü onun nüfus kaydı yalnız Türk nüfus sicillinde değil, Türk tarihine de aynı suretle düşürülmüştür. Binaenaleyh; paşanın Türk olduğuna en hakiki şahit Osmanlı tarihi ve Türk tarihidir.

Şimdi kanunlara, mukavelelere bakalım. En eski tabiiyet kanunu (Tabiiyeti Osmaniye) kanunu olup Abbas Hilmi Paşa bu kanuna göre Osmanlı tabiiyetindedir.

Cumhuriyet devrindeki tabiiyet kanunumuza ve Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 88 inci maddesinin tarifine göre de aynı veçhile Türk tabiiyetindedir.

Lozan muahedesinin tabiiyet faslında ve tabiiyet maddelerinden 18 inci madde de (Türkiyenin Mısır ve Sudan üzerindeki bütün hukuk ve müstenidatından feragatının hükmü 5/Teşrinisani/1914 tarihinden muteberdir) denmekte ve 19 uncu maddede ise (Mısır devletinin tanınmasından mütevellit mesail, alâkadar devletler arasında tayin edilecek şerait dairesinde muahharan tekerrür edecek ahkâm ile halledilecek ve Türkiyeden ayrılan araziye müteallik olan işbu muahedename ahkâmı Mısır devletine tatbik edilmiyecektir.) denmek suretile şimdi bahsedeceğimiz mukaveleye zemin açmaktadır.

Türkiye ve Mısır hükûmetleri arasında 7/Nisan/1937 tarihinde imzalanan dostluk ikamet muahedeleri ve tabiiyet mukavelesine gelelim. Burada 11 maddeyi ve bir de nihai protokolu ihtiva eden tabiiyet mukavelesinin dört maddesi mukavelenin esasına taallûk eden maddeler, geri kalan maddeler de mukavelenin tefrruatına taallûk eden maddelerdir.

Birinci madde 5/Teşrinisani/1914 tarihinde Mısırda yerleşmiş eski Osmanlı tab'asına; ikinci madde ise 1914 den sonra Mısıra gitmiş olan eski Osmanlı tab'asına müteallik olup Abbas Hilmi Paşanın tabiiyet vaziyeti bu maddelere giremez.

Benim anlayışıma göre; bilhassa ikinci fıkrasile bu birinci madde, meşhur hanedan maddesi olsa gerektir. (Ancak şurası mukarrerdir ki; bu kimselerden kendileri ve babaları da Mısırda doğmuş bulunanların bu hakkı niyarları olmıyacaktır. 1/2 fıkra.)

Yüksek akit taraflar bence, bu maddeyi hanedan için vaz eylemiş olsalar gerektir. Eğer bu madde bilhassa ikinci fıkra kabul edilmemiş olsaydı, bugün Mısır kıral hanedanına ve kıral ailesine mensup kimseler ve hatta kıral Faruk dahi bize göre Osmanlı tab'ası, Mısır kanununa göre de Mısırlı sayılacaklarından kanunlar arasında ihtilâf devam edip gidecekti. İşte mukavelenin bu birinci maddesi kanun ihtilâflarını bertaraf etmiştir.

Abbas Hilmi Paşa 5/Sonteşrin/1914 tarihinde Mısırda yerleşmiş olmayıp bu tarihten aylarca evvel İstanbulda bulunduğundan maddenin birinci fıkrasının tatbikina, babası Tevfik Paşa da Mısırda doğmadığından ikinci fıkranın tatbikına imkân yoktur.

Uçüncü madde, 5/Sonteşrin/1914 tarihinde Türkiyede yerleşmiş bulunan eski Osmanlı tab'asına, dördüncü maddede aynı tarihte ecnebi memleketlerde yerleşmiş olan eski Osmanlı tab'asına taallûk eder ki, Abbas Hilmi Paşanın tabiiyet vaziyetini daha ziyade bu maddeler bakımından tetkik icap eyler.

Uçüncü maddenin birinci fıkrasında (Mısır yerliliğinden istifade eden ve 5/Sonteşrin/1914 tarihinde Türkiyede yerleşmiş bulunan eski Osmanlı tab'ası Türk tabiiyetini muhafaza etmiş sayılır.) dendiğine; ve Abbas Hilmi Paşa da 5/Sonteşrin/1914 tarihinden evvel Türkiyede yerleşmiş bulunduğuna göre Türk tabiiyetini muhafaza etmiş sayılır.

Uçüncü maddenin ikinci fıkrasında her ne kadar (ancak bunlardan kendileri ve babaları da Mısırda doğmuş bulunanlar Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını haiz olacaklardır.) deniyorsa da Tevfik Paşa Mısırda doğmadığı için, Abbas Hilmi Paşa Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını dahi haiz bulunmuyor, ve haiz bile bulunsaydı Mısır hariciyesinin mukavele yine kayda değmezdi, Çünkü; mucibince bir senelik müddet zarfında bu ihtiyar hakkını kullananlar hakkında bize gönderdiği listede paşanın ismi yoktur.

Eğer Paşanın 5/Sinteşrin/1914 tarihinde Türkiyede yerleştiği (Fransa Isviçre gibi) iddia olunursa bu takdirde de Paşa dördüncü maddenin birinci fıkrasına göre Mısır hükûmetince Mısır tabiiyetini iktisap etmiş sayılamaz. Çünkü; maddemiz aslen Türk olup kendileri veyahut babaları ister Türkiyede, isterse Mısırda doğmuş olsun, Mısır hükûmetince Mısır tabiiyetini iktisap etmiş sayılamıyacaklarını âmirdir.

Maddemizi unsurlarına ayırırsak bu cihet daha iyi anlaşılır:

1 — Türk tabiiyetini muhafaza etmiş eski Osmanlı tab'ası olmak,

2 — 5/Sonteşrin/1914 tarihinde ecnebi memleketlerde yerleşmiş olmak,

3 — Mısır yerliliğinden istifade eden kimseler olmak,

4 — Aslen Türk olup, kendileri veyahut babaları Türkiyede, Mısırda doğmuş olmak gibi.

Bu maddenin son fıkrasında bahsedilen, Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkı da Paşa için (5/Sonteşrin/1914 den evvel İstanbulda yerleşmiş bulunması itibarile) mevzuu bahis bile değildir.

Hem Mısıra girmesi memnu olan bir şahsiyetin Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını ya doğrudan doğruya veyahut Mısır hükûmeti marifetile kullanabilmesi mantıkan ve maddeten nasıl mümkün olur? Esasen Mısır hariciyesinin ihtiyar hakkını kullananlar hakkında mukavele gereğince bize gönderdiği listede Paşanın ismi yoktur.

Eski devlet adamlarından bazı zevat bu tabiiyet mukavelesinden maada sırf hanedanın tabiiyet vaziyetini tanzim için yapılmış başka bir mukavele ve-

(Devamı 4 üncüde)

Hikâye

Sanki O Yaratmış

JACK LONDON — Adil YAGER

— 6 —

George devam ederek:

— Benim söylemek istediğim de buna varıyordu (Al'ın yüzü parladı, gayrı iradi olarak arabaya doğru gidiyormuş gibi bir hareket yaptı) diğer taraftan benimle dönmenin de faydası yok. Başka bir çare var.

George'un eli pantalonunun arka cebine gitti ve bir rovelverle göründü. O avucunun içinde namlusu Al'a doğru dönük duruyordu. Sonra Al'a onu uzattı. Ayni anda başiyle yanındaki çalılığı işaret etti. Al homurdanarak:

— Beni korkutamazsın, dedi.

— Blöf yapmıyorum. Bana bak: Öyle istiyorum, kendin bu işi yapmazsan senin için ben yaparım.

Birbirlerine baktılar, tevcih edilmiş rovelver hâlâ öyle duruyordu. Al bir an düşündü sonra gözleri parladı:

— Allahım! Bunu yapacağım dedi. Onu nasıl içime boşaltacağımı sana göstereceğim.

George kendinde bir fenalık hissetti, geri döndü. Kardeşinin çalılığa girdiğini görmedi fakat vücudunun yaprakların arasından geçişini işitti.

— Allaha ısmarladık Al, diye bağırdı.

Çalıların içinden de:

— Allaha ısmarladık, sesi geldi.

George'un alnından terler akıyordu. Mendiliyle alnını kurulamağa başladı. Uzaktan tekrar bir uşağın arabanın hazır olduğunu bağırdığını duydu. Açkakan alacalı güneş ışıkları arasından süzüldü ve on iki ayak ötede bir ağacın gövdesine kondu. George hepsini bir rüya sandı. Bütün bunların içinde kendini çok haklı buldu. Yaptığı şey doğruydu, zaten yapılacak tek şeydi.

Sanki rovelver patlamış gibi bütün vücudu ürperdi. Halbuki bu arkasından gelen Al'ın sesiydi.

— Tabancanızı alın kalacağım, dedi.

Uşak ağaçların arasından göründü, acele acele yaklaşıyor ve merakla söyleniyordu. George tabancayı cebine koydu iki eliyle kardeşinin iki elini tuttu:

— Allah seni korusun ihtiyar adam, diye mırıldandı ve ellerini son bir defa sıkarak, talihin açık olsun, dedi. Uşağa:

— Geliyorum, diye cevap verdi, dönerek ağaçların arasından arabaya doğru koştu.

(SON)

HALKIN İÇİNDEN

Hesap günü

Doğan RUŞENAY

Eski üstadlardan birine, bir talebesi: "Ben eskiden çok kitap okurdum, sonra ne oldu bilmem hiç okuyamaz oldum. Neden acaba?,, diye dert yanmış. Üstad: "Okumak merakı hastalık gibidir, ona yakalananların bazısı kurtulur, senin gibi; kimini de götürür bu hastalık, bizim gibi..,, demiş.

Memleketimizde yarım, hattâ bir asırdır yapılan demokrasi mücadelesini düşündükçe hastalığı "atlatanların,, çokluğu karşısında hayret ediyorum. Meğerse şu demokrasi zannedildiği gibi öyle pek tehlikeli değilmiş. Canı sıkılan, bir "müdafa-i-nefs,, seromuyla bundan kurtuluveriyor. İşte Ziya Paşa, kahramanlık ettikten sonra Sultan Aziz'e methiyeler yazdı, işte Hüseyin Cahit aynı şeyi yaptı, işte Vedat Nedim, Şevket Süreyya, Valâ Nurettin... Bunlar dâvayı çiğnemişlerdir.. Mithat Paşaların, Tevfik Fikretlerin, inandığından hiç şaşmıyan Mehmet Akif'in, dâhi şair Nâzım Hikmet'in yanında ne korkunç bir karakter tezadı.. Demokrasiyi ve imanı ayaklar altına alanların şu hürriyet devrinde, halkın önüne hangi yüzle çıkacaklarını merak ediyoruz. Hüseyin Cahit bu ihtiyacı duyarak geçenlerde altı sütun dolusu bir müdafaa yazdı. Ama olmuyor işte bu iş... Mazi bir dağ gibi arkasından bağırıyor.. Şimdi sıra Vedat Nedim, Şevket Süreyya ve Valâ Nurettinde.. Maamafih bu iş onlar için pek te üzülmeğe değer cinsinden değildir. Pekâlâ biliyorsunuz ki Peyami Safa da kontratını tazelemiş bulunuyor.

D[illegible] bağlı olanlar eski üstadın, talebesine söylediği gibi onunla gideceklerdir. Demokrasinin onları götürmesi ihtimalini de gözönünde bulunduracak.. Biz demokrasiye ihanet edenler kadar, o uğurda mücadeleye koyulmuşken işi yarı yolda bırakıp susanları da halk hizmetkârı sayamayız. Demokrasi mücadelesi daima; kesildiği zaman da kaldığı yerden devam eder. Aksi halde hiçbir mânası yoktur...

Upton Sinclair:

DEVLER HASADI

Tercüme eden: A. Vatur

- 6 -

na şekilde kovalanıyordu; çünkü vahşi hayvan yakalandığı zaman kendi gibilerinin nerede saklandıklarını söylemesi için işkenceye konulmaz. Hâlâ hür olduklarını iddia eden memleketlerde ise kahraman kendi haline bırakılır, fakat tehlikeli bir unsur telâkki edilir ve karnını doyurmak için kargalardan başka alâkadar olanı yoktur. Lanny çok defa bu karga rolünü oynamak zaruretinde kaldı.

Bernhardt Monck, diğer ismiyle Herzog, diğer ismiyle Branting kendi kendini yetiştirmiş ve bunda muvaffak olmuş, burjuva dünyasında rahat bir geçim vasıtası bulabilirdi. Fakat o ölümü ve ölümden beter işkenceyi göze alarak önce Almanyada, sonra İspanya'da mücadele etmişti; şimdi de Gestapoda fotoğrafı ve parmak izleri bulunduğu halde tekrar Almanya'ya gidiyordu. Onu bu yola sevkeden adâlet hissi ve hürriyet aşkı idi; ayni kuvvet binlerce Amerikalı, İngiliz ve Fransız gençlerine evlerini mekteplerini bıraktırmış, onları Aragon'un yazın fırın gibi sıcak, kızıl tepelerinde ölmek veya sakat kalmak tehlikesine sevketmişti. Bu gençlerin büyük bir kısmı memleketlerinin en güzide aydınlarındandı be seç[illegible] bileceklerdi. Fakat onlar hırs ve yalanın hâkimiyet kazandığını görünce çileden çıkmak, dünyanın şimdi aptallık dediği, fakat gelecekte mukaddes şehitlik ismini vereceği âkibeti seçtiler.

VII

Tam bir çeyrek asırdanberi silâh imalâtçısı Budd'in torunu ve Budd-Erling'in oğlu bu çeşit hâdiseleri kollamış, elinden geldiği zaman şurada burada yardım etmişti. Dâvasına elebaşı olanlar ona paranın mühim olduğunu söylemişlerdi; o da açık elli davranmıştı. St. Paul'un «Mukaddes azizlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere paranızı [illegible] mıyan zamanı insanların kulaklarına gülünç geliyordu; fakat dünya kudsiyetini kaybettikçe yeni mukaddes azizlere, yahut ne isim verilirse verilsin; adâlet ve hürriyete şahsi rahatlarından ve şahsî rahatlık fikrinden daha çok inanan kimselere muhtaçtı.

Son zamanlarda Lanny'ye istihsalâtın paradan daha mühim bir şey olduğu söylenmişti. Eski dünyanın bu kıt'asının her köşesinde yalnız Avrupanın değil fakat bütün dünyanın mukadderatını tayin edebilecek entrikalar çevriliyordu. Esrarı yalnız birkaç kudretli kimsenin kafasında gizli kaldığı farzedi[illegible]ki diğer birine, kâtibine, karısına, sevgilisine hiçbir şey söylemiyecek kadar müteyakkız olsun. İkinci şahıs bir diğerine söyler, ve az zamanda dedikodular, kulaktan kulağa sırlar yayılır. Bu sırlar hakkında hüküm vermek için mütehassıs olmak lâzım; çünkü nasıl harp gemileri düşmanı şaşırtmak için siyah dumandan bulutlar salıverirlerse birçok kimseler de asılsız haberler icat ederler.

Bundan dolayı Lanny Budd'in her zamandan ziyade şimdi, lüks vapurlarda seyahat etmesi, en pahalı otellerde kalması ve Avrupanın büyük hükûmet merkezlerindeki zengin ve meşhur kimselerle düşüp kalkması icap ediyordu. 1939 kış mevsiminin ortasında, bu maksat için annesinin Cap d'Antibes'deki evinin bulunduğu yerden daha münasibi yoktu. Fazla süslü olmıyan, ancak vakar ve şöhretini muhafaza edecek kadar eski ve sevimli bir [illegible] nice devlet adamları buraya yorgunluklarını gidermek için gelmişler; misafir salonlarında büyük benzin tüccarları, harp malzemesi kralları, kabine nazırlariyle karşı karşıya geçip pazarlığa tutuşmuşlar; büyük musiki san'atkârları burada eserlerini çalmışlardı. İsadora Suncan ön balkonda dansetmiş; Mar-

(Devamı var)

GERÇEK

Hindistanda Grevler

Bombay, 11 (A.A.) — P.T.T. memurları Bombayda grev yapmışlardır. Zannolunduuğuna göre grev bütün eyaleye sirayet edecektir. Grevciler gündeliklerinin arttırılmasını istemektedirler.

Karşılıklı yarım anlaşması

Belgrad, 11 (A.A.) — Basının haber verdiğine göre, Yugoslavya ile Arnavutluk bu gün bir dostluk ve karşılıklı yardım andlaşması imzalamışlardır.

Iki partide gayri meşru propagandaya başladı

(Baştarafı 1 incide

Bu meseleler etrafında dün kendisi ile görüştüğümüz M. K. P. sözcüsü Nurettin Aydıç oğlu şunları söylemiştir:

«— Bugünlerde muhtelif partilerin seçimlerde müşterek hareket edecekleri hakkında bir çok haberler dolaşıyor. Bizce bunun iki şekli vardır:

1 — Seçime fesat karıştırılmaması için, bütün partilerin müştereken mücadelesi.

2 — Seçim koalisyonu şekli.

Biz birinci şekle her surette müzahiriz. Sandık başında bütün partilerin mümessilleri müştereken haksızlıkla mücadele etmelidir. Seçim koalisyonuna gelince, biz kendi hesabımıza bu şekilde bir işbirliği yapmıyacağız ve yapmak niyetinde de değiliz. Buna dair yapılan teklifler red edilmiştir.»

Ayrıca sosyal demokrat partisi C. H. P. ile birlikte seçime iştirak edeceği hakkında çıkan haberi tekzip etmiştir.

için yeniden müracaatlar olmuştur. Bu arada Mareşal Fevzi Çakmak için Bakırköy halkı tarafından yeniden 6000 imzalı bir adaylık dilekçesi verilmiştir. Ayrıca Tarım Bakanlığı müfettişlerinden Abdülkadir Akçora ile komisyoncu Kâmil Şerbetçioğlu da müstakil adyalıklarını koymuşlardır.

Diğer taraftan profesör Ali Fuat Başgil dün Vilâyete müracaat ederek, İstanbul ve Samsun'dan namına konulan aadylıktan profesörlük lehine istinkaf ettiğini bildirmiştir.

Seçim defterinde ismi olmıyanlar

21 Temmuzda yapılacak Milletvekili seçimi için duvarlara asılan defterlerde isimleri bulunmayan veya bulunup da itiraz edilecek tarafları bulunan kimselerin müracaatlarına verilecek müsbet veya menfi cevaplar dün akşama kadar verilmiştir. Verilen cevaplardan tatmin olmayan vatandaşlar 3 gün zarfında asliye hukuk mahkemelerine müracaatla 6 gün içinde kat'i cevap alacaklardır.

Demirağ uçakları Propagandaya başlıyor

Milli Kalkınma Partisi ileri gelenlerinden bir zattan öğrendiğimize göre, M. K. P. 21 temmuzda yapılacak olan Millet vekili seçiminin neticesini şöyle görmektedir:

C. H. P: 150 Millet vekili
Dem. parti: 100 Millet vekili
M. K. P: 100 Millet vekili
Müstakiller: 50 Millet vekili

M. K. P. seçilecek olan bu 50 müstakil Millet vekilini de kendi tarafına bağlayacağına emindir. Böylece bu parti C.H. P. ile aynı sayıda Millet vekili çıkartıp, H. P. ni vuracağına emindir.

Diğer taraftan bu parti, adaylarını tesbit ile meşgul olmaktadır.

Aynı zamanda bütün vilâyet şubelerinden de aday listeleri gelmiştir. M. K. P. umumî meclisi dün akşamdan itibaren toplanarak listeleri tetkike başlamıştır.

Tam liste ayın 19 unda ilân edilecektir.

Diğer taraftan M. K. P. uçakları salı gününden itibaren şehir üzerinde uçarak seçim beyannameleri dağıtacaklardır.

Cesaret ve esaret

Demokrat Parti İstanbul İl merkezi seçim propoganda afişlerini dünden itibaren asmaya başlamıştır. İkinci seri afişler hâlen bastırılmakta olup, bunlardan biri şu cümleyi taşımaktadır: «Vatandaş! Bir dakikalık cesaret, milleti esaretten kurtarabilir!»

Fevzi Çakmak İstanbula geliyor

Demokrat Parti tarafından müstakil aday olarak gösterilecek olan Mareşal Fevzi Çakmak'ın cumartesi günü şehrimize gelmesi muhtemeldir.

Yeni müstakil adaylar

Dün vilâyete serbest adaylık

C.H. Partisinin adayları

C. H. P. İstanbuldan gösterecegi adayları tesbit etmiştir. Adayların şu kimseler olduğu kuvvetle muhtemeldir: **Necmettin Sadak, Ali Rana Tarhan, Rafet Bele, Hüseyin Cahit Yalçın, Selim Sırrı Tarcan, Ferit Hamal, Faruki Dereli, Cemil Cahit Toydemir, Fahrettin Altay, Mithat Nemli, Vahram Keseryan, Asım Us, Ethem İzzet Benice, Musuf Ziya Ortaç, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ahmet Şükrü Esmer, Şükrü Âli, Ali Rıza Eren, Mekki Hikmet Gelenbeg.**

İçişleri Bakanlığının Demokratlara cevabı

Ankara, 11 (A.A.) — İçişleri bakanlığından bildirilmiştir:

Demokrat parti merkezinın 11.7.946 tarihli gazetelerde çıkan beyannamesi mütalâa olundu. Beyanname, içişleri bakanlığınca son günlerde illere yapılan bir tamimi konu olarak ele almış bulunmakta ve fakat yanlış ve noksan malûmata dayanılarak mütalâa yürütüldüğü cihetle çıkarılan ve umumî efkâra arzedilen neticeler de yanlış bulunmaktadır.

İçişleri bakanlığının bahis mevzuu olan tamimi, seçim propagandası vesile hasıl olan bu karışık ve nazik durum karşısında her yere sokulan, her sözü söyleyen ve kim oldukları belli olmayan kimselerin hüviyetlerini anlamak maksadile alınması muvafık görülmüş bir tedbiri sağlamaktadır.

Şöyle ki hiç bir parti ile ve hatta seçimle alâkası bulunmayan bazı kötü kimselerin son günlerde seçim propagandası vesilesile şuraya, buraya girerek rejim aleyhinde ve memleketin yüksek menfaatlerine aykırı sözler sarfettikleri yakinen istihbar edildiğinden hem memleketin emniyet ve asayişini, hem yurdumuzun ve ondan ayrılmayan partilerimizin menfaatlerini sağlayıcı bir tedbir olarak partiler adına ötede, beride söz söyliyecek kimselerin o partiler tarafından kendilerine verilmiş birer vesikayı hâmil olmalarında kamu emniyeti bakımından zaruret mütalâa edilmiştir.

Yurdun umumî emniyet ve asayişinden mes'ul olan ve onu korumakla mükellef bulunan içişleri bakanlığı illere böyle bir tedbiri tatbik etmelerini tebliğ ederken kanunen teşekkül etmiş herhangi siyasî bir partinin vesikasını hâmil olan kimseyi iyi bir vatandaş olarak kabdl etmek gibi partilerine de iyi nazarla karşılanacak bir tedbir tatbik etmekte olduğunu düşünmüştür.

Tamim'de seyahat serbestisini kayıtlayan bir hüküm yoktur. Vatandaşın idare amirlerine müracaatla onlardan vesika alması iktiza ettiğine dair de hiç bir direktif verilmemiş ve hiçbir tebligat yapılmamıştır.

Bu cihet böylece açıklandıktan sonra yapılan tamimin ana yasaya ve diğer kanunlara aykırı bir tarafı olmadığı görülür.

Bu tamimi yanlış uygulayan yerler varsa onlar hakkında gerekli muamele yapılmakta bakanlık bir an tereddüt etmiyeceğinden gerek bu bapta ve gerek beyannamede umumî mahiyette söylenen yolsuzluklar hakkında madde tasrih edilmek suretile bakanlığa yapılacak her şikâyetin her zaman olduğu gibi nazara alınacağı ve sabit olursa müsebbipleri hakkında kanunî muameleye tevessül olunacağı tabiidir.

Italyada kabine nihayet kuruldu

Roma, 11 (A.A.) — Bu sabah De Gasperi nezdinde yapılan toplantı esnasında sosyalistler, komünistler ve Cumhuriyetçiler yeni kabinenin teşekkülü hakkında Hıriştiyan demokratlarla mutabık kalmışlardır. Nenni, Palmiro ve Togliatti başkan muavini olacaklardır.

Mısırda tevkifler

(Baştarafı 1 incide

adamlar ve serbest meslek sahipleridir.

Kahire, 11 (A.A.) — Yetkili kaynaklardan öğrenildiğine göre, komünist taraftarlarına karşı Mısırda girişilen hareket neticesinde 160 kişi tevkif edilmiştir.

Gittikçe yayılan işsizlik yüzünden genişleyen komünist faaliyeti Mısır hükûmetini endişeye düşürdüğü söylenmektedir.

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

(Baştarafı dünkü sayımızda)

Madde 57 — Köylerden başlıyarak şehirlere doğru medeni bir iskan ve imar planı tatbik etmek suretiyle her aileye şahsi mülkiyetine bağlı hususi ikametgahlar temini yolunda devlet kuvvetlerini ciddi ve devamlı surette vazifelendirmek, partimizin mutlaka başarmak azminde bulunduğu en mühim sosyal davalarımızdan biri olacaktır.

XII — MİLLİ TERBİYE VE KÜLTÜR POLİTİKAMIZ

Madde 58 — Halkımızın milli ve medeni seviyesini yükseltmek, onu demokratik hak ve salâhiyetlerini kullanma hürriyetine alıştırmak, siyasi ve içtimai bakımdan olgunlaşmasını temine yarıyan bütün vasıtalardan faydalanmasını kolaylaştırmak yolunda partimiz plânlı bir şekilde gayret sarfedecektir.

Madde 59 — Çocuklarımızın ve gençlerimizin sıhhat ve kültürce sağlamlaşmasını sağlayacak surette tahsil ve spor vasıtalarını bütün halk kitlelerinin istifadesine açık tutacağız.

Madde 60 — Partımiz, matbaa, kitap, gazete, mecmua ve kütüphane meselelerini en geniş bir demokrasi anlayışı içinde millî kültürümüzün en verimli ve en hür birer kaynağı haline getirmek ve bu müesseselerin gelişmesini halkçı karakterini ârızalara uğratıcı engelleri yok etmek azmindedir.

Madde 61 — Münevverlerimizin büyük bir ekseriyeti devlet hizmetin de bulunduklarından, memurlarımızın fikir ve aksyon sahalarındaki siyasî faaliyet hakkından mahrum tutulması zihniyetini aslâ tasvib etmiyecek ve memurların siyasî teşekküllerl intisap etmelerini ve meslek sendikaları kurmalarını kolaylaştıracaktır.

Madde 62 — Partimiz, matbuatın her türlü mesele ve doktrinler üzerinde ve tam bir serbestlik içinde münakaşa ve neşriyat salâhiyeti tanıyacaktır.

Madde 63 — Neşriyat hakkından bütün vatandaşların faydalanabilmesini zorlaştıran malî ve idari engellerin kaldırılmasına çalışacak, milletler arası haberleşme serbestliğini kayıtsız şartsız tanıyacaktır.

XIII — DIŞ POLİTİKAMIZ

Madde 64 — Partimiz, demokrat komşu milletlerle dürüst ve samimî bir iş birliğine dayanan karşılıklı dostluk ve diğer bütün demokrat milletlere karşı da beynelmilel tesanüt ve barışçı bir zihniyet gütmek suretiylo hem milletimize hem insanlığa faydalı olmağa çalışacaktır.

Madde 65 — Partimiz milli menfaatlerimizle ahenkli beynelmilel taahhütlere sadık kalmak, demokratik mahiyetteki her türlü beynelmilel teşebbüsleri, federatif hareketleri, insanlığın ve medeniyetin kalkınmasına matuf siyasi ve içtimai faaliyetleri desteklemeği bir vazife sayacaktır.

XIV — MÜTEFERRİK MESELELER

Madde 66 — Bu programda yazılı prensiplerin dışında kalan iktisadî, içtimaî siyasî, teknik ve önceden gözetilmesine imkân olmıyan şartların doğuracağı diğer bütün meseleleri ve hâdiseleri partimiz millî zaruretlerin ve sosyalistçe düşünüşün rehberliği altında tetkik ve halledecektir.

Madde 67 — Partimiz iktidar mevkiine geçinceye kadar bu programda mevcut fikir ve prensipleri halkımıza anlatmak ve yaymak hususunda her vasıtadan faydalanacak ve parti âzasını bu yolda vazifelendirecektir.

Madde 68 — Partimiz hakikî demokrasinin Türkiyede gelişmesine ve milletimizin iktisadî ve içtimaî kalkınmasına elverişli fikir ve hareketler güdecek olan diğer siyasî partilerin faaliyet serbestliğini tanıyacak ve kendilerine saygı gösterecektir.

1 — Esat Adil Müstecabi: Avukat ve muharrir Tophane üstü Gökdeniz ap. No. 5

2 — Macit Güçlü: Avukat Ayaspaşa Çiftevar So. 11/4

3 — Hüsamettin Özdoğu: Tesviyeci — Fıçıcı So. 23 Tarlabaşı.

4 — Avadis Aleksanyan: Noror gazetesi sahibi — Kuzguncuk, İcadiye. Müneccimbaşı So. 102.

5 — Behçet Atılgan: Muharrir — Taksim Temiz So. 38/6

6 — Mustafa Börklüce: İnşaatçı — Tarlabaşı, Fıçıcı So. 23

7 — Alâettin Hakgüder: Tüccar — Osmanbey, Hacı Mansur So. 59/1

8 — Aziz Uçtay: Matbaa makine şefi — Soğanağa, Daltaban yokuşu 2 Beyazıt.

9 — İhvan Kayacıoğlu: Kaynakçı ustası — Halıcıoğlu Fıstıkçıçeşme cad. 68

10 — Süleyman Taki: Tornacı — Halıcıoğlu, Yenimahalle Kırkayak So. 7.

11 — Aziz Ziya Sıradağ: Serbet muharrir — Beyoğlu, Ağacamii Öğüt so. 17.

T. S. P. nin 26 Haziran 946 günü Yeni Sabahda neşredilen nizamnamede gösterilen parti merkezinin adresi, yukarıdaki şekilde değiştirildiğini arzederiz.

TEKZİP

(Baştarafı 1 incide)

kiye âmirinden alınacak izinle yazılabileceği tasrih edilmiş olmasına göre bu hadiselerin ehemmiyeti ve ölenin şahsiyeti göz önünde bulundurularak en büyük mülkiye âmirlerinin bu hususta müsaade verebilecekleri tabiidir.

Bu itibarla bu haberin gazetelerde yazılmasına Adâlet bakanlığınca müsaade verilmesi bahis mevzuu olamaz. Esasen bakanlıkça da böyle bir müsaade verilmiş değildir.

Keyfiyetin bu şekilde düzeltilmesini ve ilk çıkacak nüshada bu yazının aynî sahife ve sütunda aynî puntu harflerle olduğu gibi yayınlanmasını adâlet bakanlığının emir ve iş'arın atfen rica ederim.

İstanbul C. Savcısı
Sunuhi Arsan

PARİSTE

(Baştarafı 1 incide

Sulh konferansının, dört dışişleri bakanları tarafından taslağı çizile prensipleri değiştirmek yahut kaldırmak hususunda karar vermeğe yetkili olacağı hususu üzerinde mutabık kalındığı zaman ileriye doğru bir adım atılmıştır. Bu karar, bütün milletlerin mümessillerine müzakerelerde serbesti sağladığı nisbette demokrasi davası için büyük bir kazanç olacaktır.

SOSYAL ADALET PARTİSİ

ANA NIZAMNAMESI

GAYE

3 — Sosyal Adalet Partisinin müessisleri, aşağıda öz ve soyadları, meslek, sanat ve ikametgâhları ile tabiiyetleri yazılı şahıslardır:

I. İhsan Temelevren: Muharrir, mürettip - Sarıgüzel, Hasanhalife Mah. Balipaşa Cad. 54 - Fatih. İst. T. C.

II. Ziyneti Temelevren: Ev kadını (Mücellit) - Sarıgüzel, Hasanhalife Mah. Balipaşa Cad. 54 - Fatih. İst. T. C.

III. Muharrem Zeki Korgunal: Muharrir, mürettip - Ankara Cad. Güven Palas Nr. 22 - İst. T. C.

4 — Partinin genel merkezi İstanbul'dur.

5 — Sosyal Adalet Partisi, teşekkül ettikten sonra; partinin adı, merkezi, ikametgâhı, ana nizamnamesi; idare heyeti üyelerinin öz ve soyadları, meslek, sanat, ikametgâhları ve tabiiyetleri onbeş gün içinde herhangi bir gazete ile yayınlanmış olacatır.

GAYE ve PRENSİP İZAHI

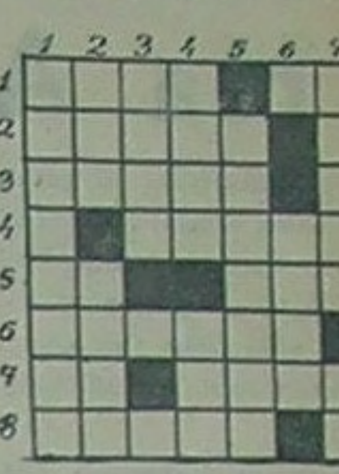
6 — Gayelemizin herkesçe başka başka tefsir edilmemesi için Sosyal Adalet Partisinin görüş tarzını tebellür ettirmek üzere ideoloji ve prensiplerimizi açıklamıya lüzum gördük:

A — PARTİNİN ADI: Her parti, bütün halinde olan bir milletin muayyen içtimaî zümrelerinden bir veya birkaçının hak ve menfaatlarını korumak gayesiyle teşekkül eder. Bunun için istinad ettiği sınıfın veyahut takip ettiği felsefi doktrinin adını alır.

(Sosyal) kelimesi, dilimizdeki (içtimai) sözünün tam karşılığıdır. Bununla anayurdumuzun sınırları içinde yaşıyan bütün yurddaşları kastediyoruz. Ancak, bizde ilkönce kalkınması icabeden işçi ve topraksiz, yahut az topraklı çiftçi kitlesi olduğu için işe bu cepheden başlanacak, evvelâ bu sınıfın ihmal edilmiş demokratik ve tabiî haklarını korumak cihetine gidilecektir. Bu bakımdan partimize, kül halinde bütün Türk millettinin refah ve saadetini istihdaf etmesine rağmen **İşçi ve Topraksız Köylü Partisi** de denebilir.

(Devamı var)

BULMACA

Mukardan aşağı :

1 — Güzel bir yurt, 2 — Bir emir, bir zindan, 3 — İpliksiz yapamaz, 4 — Yeni bir fişek, 5 — Bir cenup nebati, 6 — Suçun karşılığı, 7 — Sevgilim, bir edat, 8 — İle, dahil

Soldan sağa :

1 — Bir Zindan, Mah, 2 — Meşhur bir bakanın memleketi, renk 3 — Asker karyolası, nota 4 — Başına «R» gelirse şeniyetçı olur, 5 — Bir hayvan, bir köylü ismi 6 — Tek başına, iki sesli harf, 7 — Bir uzuv 8 — Bir hayvan, mesai.

Maliye Bakanlığından soruyoruz

(Baştarafı 3 üncüde

yahut tabiiyt mukavelesine merbut bir mektup olduğunu soyluyorlar.

Büyük Millet Meclisinin tasdikından geçmiş tabiiyet mukavelesinden başka hanedana ait bir mukavele yoktur. Yukarıda bahsettiğim veçhile fikrimce tabiiyet mukavelesinin birinci maddesi belki hanedan maddesi olabilir.

Eğer mektup varsa bu bir vecibe tevlit etmez. Devletler ve hükumetler arasında (Devlet şefleri ve hariciye vekilleri) teati olunan mektuplar yeni bir hukuki vaziyet ihdas etmeyip ancak mevcut ve müesses bir vaziyeti veya bir andlaşmayı teyide ve takviyeye yararlar veyahut bir hukuki vaziyet tesisine başlangıç olurlar.

REMZİ BALKANLI

İktibaslar

(Baştarafı 2 incide)

man hücumlarına göğüs gerdirten, Rusyaya Wermacht'in en ağır hücumlarına karşı koydurtan, istilâ memleketlerinde için için ateşlenen mukavemeti destekliyen, İngilterede dok amelelerine beş hafta süren grevleri yaptırtan ruh milyonlarca Afrikalıyı, Asyalıyı uyandıran ayni hürriyet ruhudur. İşte dünyada bu hava esmektedir; ve bütün isteklere yeni hayat şartlarına cevap vermek lâzım gelirken bunu artık harpten evvelki metotla, düşünce tarziyle, politika ile yaratmak imkânı kalmamıştır.

Devrimizin başlıca gayesi, ferdin mâşerî hayatın oluşunda kendisinin de maddi bir rolü olduğunu, tezahür eden bir fonksiyonu bulunduğunu hissettirecek yeni bir sosyal ve politik organizasyon kurmaktır. Bunun için en aşağıdan başlıyarak bütün sınıfların fikir ve muvafakatlerini alacak yeni bir demokrasi tekniğine, tatbiki için de yeni müesseselere, birlik şekillerine teşebbüslere ihtiyacımız vardır.

BORSa

İstanbul borsasının 11.7.946 fiyatları

Londra	1 Sterlin	1.24
Nevyork	100 Dolar	132.—
Paris	100 Fransız Fr.	1.0925
Cenevre	100 İsviçre Fr.	30.675
Stokholm	100 İsveç Kr.	31.1325

ESHAM VE TAHVİLAT

% 7 941 Demiryolu III	200.75
% 7 İkinci tertip milli Müdafaa	19.70